
Kirjoittamisesta

Eva Johanna Holmberg ja Katja Ritari

Keskustelua historian kirjoittamisesta

Victor Hugo tunsi varmasti monen kirjoittajan tapaan luomisen tuskaa ja alastomuutta tekstinsä ääressä. Kerrotaan, että hän jopa antoi vaatteensa miespalvelijansa haltuun estääkseen itseään karkaamasta kirjoituspöydän äärestä ulkomaailmaan. Sittenmin tarina on osoittautunut epätodeksi. Tarinat kirjoittajien omalaatuisista keinoista taistella *writer's blockiksi* tunnettua ilmiötä vastaan, olivat ne sitten tosia tai eivät, kertovat sekä kirjoittamisen monenlaisista haasteista että kirjoittamisen käytäntöjen ruumiillisuudesta. Toisinaan epätoivoiset yritykset houkutella lauseita ja argumentteja paperille, tietokoneen näytölle tai pergamentille ovat jopa mielenkiintoisempia kuin kirjailijoiden teokset. Vai mitä ajattelemme vaikkapa Dan Brownin yrityksistä saada luovuus virtaamaan roikkumalla päivittäin katosta pää alaspäin, tai hänen muna-kellon tarkkuudella tekemistään punnerruksista ja vatsalihhasliikkeistä?

Dosentti, FT Eva Johanna Holmberg on yliopistotutkija Helsingin yliopiston tutkijakollegiumissa. Sähköposti: eva.holmberg@helsinki.fi.

Dosentti, PhD Katja Ritari on yliopistotutkija Helsingin yliopiston tutkijakollegiumissa. Sähköposti: katja.ritari@helsinki.fi.

Kirjoittamisen haasteet ja ihanuudet ovat tuttuja myös tutkijalle. Se sai meidät paitsi keräämään hyllyihimme akateemista *self-help* -kirjallisuutta myös järjestämään aiheesta talvikoulun Helsingin yliopiston tutkijakollegiumissa 26.–29.1.2016. Talvikoulun otsikoksi keksimme huu-dahduksen 'Write Now!'.

Tapahtuman tarkoitus oli avata helsinkiläisille jatko-opiskelijoille tieteellisen kirjoittamisen monimuotoisuutta ja kannustaa oman kirjoittajaaenen etsimiseen niin luentojen kuin työryh-mätyöskentelyn voimin. Emme halunneet saarnata kovaa ja korkealta yhtä ainoaa oikeaa tapaa kirjoittaa tutkimussuunnitelmia, artikkeleita tai väitöskirjan johdantoja, vaan näyttää opiskelijoille, että myös varttuneemilla tutkijoilla on omituisia käytänteitä, rutiineja ja tekstin tuottamisen ongelmia. Pyrimme osoittamaan, että jatko-opiskelijat eivät ole ongelmiseen yksin, vaikka kirjoittaminen usein onkin luonteeltaan yksinäistä puurtamista niukkenevien resurssien keskellä. Näiden toivottujen terapeuttien sivuvaikutusten lisäksi tarkoitus oli myös inspiroida ja valaa uskoa omaan kirjoittamiseen.

Kollegamme historioitsija Josephine Hoegaertsin puheenvuoro käsitteli kirjoittamisen ruumiillisuutta ja tämän ruumiillisuuden näkemistä ajattelun mahdollistajana eikä niinkään esteenä. Josephine kertoi myös käsin kirjoittamisen merkityksestä omalle ajattelulleen ja argumentin muodostamiselleen. Historioitsija Thomas Devaney puolestaan käsitteli tunteiden ja mielikuvituksen roolia akateemisessa kirjoitta-

misessa. Hän esitteli joitakin akateemisen kirjoittamisen pahoja tapoja, kuten tutkimuksen etäännyttäminen abstraktiksi asiaksi sen sijaan, että puhuisimme siitä aktiivisesti minä-muodossa.

Etäännyttämällä tutkimuksen itsemme ulkopuolelle pyrimme luomaan illuusion siitä, että ilmaisemme vain objektiivisen totuuden ja esitämme itsemme puolueettomina ja tunteettomina tarkkailijoina, jotka vain raportoivat todellisuudesta. Humanistisessa ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa on kuitenkin kyse aina tutkijan valinnoista ja tulkinnoista. Kirjoittamalla itsemme mukaan tutkimukseen tuomme esiin oman kiinnostuksemme ja intohimomme aiheeseen ja saamme sitä kautta myös yleisömmen innostumaan. Devaney rohkaisi osallistujia kirjoittamaan omalla äänellään ja kertomaan, miten tutkimusaiheemme on vaikuttanut meihin ja miksi tutkimusta teemme. Inspiroiva esitys sai yleisön pohtimaan suhdettaan omaan tutkimusaiheeseensa ja siitä kirjoittamiseen uudella tavalla. Tulevaisuudessa saamme nähdä, millaisia hedelmiä tämä kantaa.

Historioitsijan työhön ja kirjoittamiseen liittyä olennaisesti tarinallisuus, kuten historioitsi-

jat Thukydeestä Hayden Whiteen ovat ajatelleet. Tarinoimme paitsi teksteissämme myös luennoitsijoina opiskelijayleisön edessä. Historiankirjoituksen tarinallisuuden voi toisinaan nähdä myös niin sisäänrakennetuksi, ettei sen läsnäoloa ja voimaa aina edes huomata, tai haluta tunnustaa. Kansakuntia on rakennettu ja vihollisia tuhottu historian keinoin, joskaan jälkimmäiseen emme toki halua tässä kannustaa. Talvikoulun osallistujien palautteesta näkyi, että erityisesti historioitsijoiden anti inspiroi ja kannusti osallistujia kirjoittamaan itsensä, tunteensa ja mielipiteensä tekstiin, ja tekemään ne näkyvämmiksi. Tämä pohdiskelu tekee työstämme kiehtovaa, vie viestejämme perille ja voi myös purkaa sitkeitä stereotyyppioita pölyisistä ja tylsistä historioteoksista.

Näinä kieltämättä synkkinä aikoina, kun tieteellinen tutkimus tuntuu uhatulta, historioitsijoiden on hyvä muistaa erityisvahvuutensa. Te-roittakaamme siis kynämme, ladatkaamme läppärimme ja uskaltakaamme löytää oma äänemme, rohkeasti! Se palvelee paitsi meitä myös lukijoitamme.